

Tagasitulek

K. Kender „Comeback“

Eesti Keele Sihtasutus 2010

„President Toomas Henrik Ilvese kutsele „Talendid koju” vastab Kaur Kender kõige alatumal moel, tuues Eestisse tagasi mehe, keda siin kõige vähem oodatakse...“ (Annotatsioon raamatu tagaküljel)

Kaur Kenderi *comeback*. Karl Pajupuu *comeback*. Raamatus „Comeback“. See 2010. aastal ilmunud Kenderi üllitis on nagu väikses külas kõrvalisel tänaval lahtise leegiga põlev eramaja. Kogu küla koguneb seda õnnetust kaema, eided taadid vangutavad kaelad paigast, emad katavad laste silmi, mõni parastab, mõni tunneb kaasa. Vaid üksikud julgevad sisse joosta, et päästa veel, mis päästa annab. Vaid üksikud julgevad pritsumehi kutsuda. Kenderi esikromaanist „Iseseisuspäev“ tuntud Karl Pajupuu põletab „Comebackis“ elu sama ereda leegiga kui 12 aastat tagasi.

Karl Pajupuu, mees kel lipse rohkem kui „Viiekümne halli varjundi“ võtetelt üle jäi, naaseb bossi palvel tagasi kodumaale. Tarvis lihtsalt raha ära tuua. Päris nii libedalt see aga ei õnnestu. Palju on muutunud sellest ajast, kui Karl viimati Eestis viibis. Tänavad on hallimad, firmarõivad aina kallimad, vana sõbra Marksi mälu on tuhmunud. Jäänud on ainult need meeletud kogused alkoholi, seksi ja vägivalda. Puudu jääb aga millestki, mis Karli utsitaks mitte surema. Armastuse asemel on unistava ja helge rolli võtnud Putin ise. Putin teoses on nagu väike armas kassipoeg, kellega mängides peale stressiküllast päeva pingeid maandada. Kui „Iseseisuspäeva“ Pajupuul vaheldusid rivaalid lehekülgede kaupa, siis nüüd on peamises pinnuks meediahai Leo Värk.

„Comebacki“ võib pidada „Iseseisuspäeva“ järjeks, aga samas ka mitte. „Iseseisuspäevas“ ei jäänud midagi pooleli, mida nüüd jätkataks. Inimesed ja paigad peategelase ümber on kõik asendunud, surnud või ei mäleta. Pajupuu kohtub aru kaotanud kunagise parima sõbra ja kuritöökaaslasega, kes on mälu kaotanud või lihtsalt ei taha mäletada. Käib naise „hualgi“. Jätk või mitte, lugemist toetab kursis olemine eelneva, noore Pajupuu, looga.

Kender on väga peenelt vorminud taiese peategelast, kelle tegusid ja loomust igaüks ei pruugi mõista. Et lugu saaks täielikult nautida, peab oskama teoses tegutsevatele tagurpidi heerosele kaasa elada. Kui lugeja on suutnud raamatu vulgaarse pealiskihi alt läbi tungida, leiab igaüks midagi, mille üle hiljem mõtiskleda. Raamatu algustiitrites väidetavast kõrvale vaadates, et absoluutselt kõik teoses kujutatud on väljamõeldis ja ilukirjandus, julgeks endamisi siiski tuua ka paralleele päris inimeste, päris kohtade ja ehk ka päriselt juhtunuga.

Kui lugema hakates ootasid midagi noore Pajupuu „Iseseisvuspäeva“ juhtumistele sarnast, siis päris nii see ei olnud, kuid ma ei pidanud ka pettuma. Pajupuu on küll vanem, aga see-eest kangem ja sadistlikum, rikkam ja luksuslikum. Õnneks Pajupuu kuraas pole kadunud ja ta hoiab lugedes pinget kenasti üleval. Raamatu lõpp lubab, et Karli elu ei lähe grammigi kainemaks ega igavamaks, kui ta seda siiani on olnud. Looa võib, et kunagi ilmub raamatupoe lettidele veel üks järg.

Kas ma soovitaksin seda raamatut? Jah. Aga kellele, sellele on juba keerulisem vastata. Raamatu sisu sõnaline väljendus võib olla olenevalt east ja sotsiaalsest seisusest häiriv. Kellele see raamat meeldiv oleks või kes selle peale esimest peatükki ahju viskaks? Selle algoritmi ei oska ennustada. Ise olen raamatu suutnud lugeda läbi rohkem kui korra. Selles loos on midagi, mis paneb neerupealseid adrenaliini tootma. Arvan, et raamatut lugenu ei saa väita, et tegu on toreda ja vahva looga. Toreduuse asemel loob elamuse pigem kogu loo koledus ja lugejas tärkav hirm selle reaalsuseks muutumise ees. Hea raamat ei pea tingimata olema ilus ja loo moraal kui selline võib lahti hargneda alles hiljem peale raamatu käest panemist.